

En motorskade reddet operasjon Oslofjord

Sannheten om «Blücher» den 9. april

Av Sverre Hartmann

Krysseren «Blücher» var opprinnelig ikke tatt ut for invasjonen, og ble satt inn for operasjon Oslofjord få dager før angrepet. Bakgrunnen for dette og de følger forandringene fikk kaster interessant lys over visse av invasjonens viderverdigheter.

Operasjonsavdelingen innen sjøkrigsledelsen hadde planlagt angrepet gjennom Oslofjord alternativt. Forutsetningen var at den smale passasje ved Drøbak og Oscarsborg skulle forseres. Men samtidig var det utarbeidet planer for en landgang på Oslofjordens østside ved Son og Moss for det tilfelle at de norske batterier var alarmberedte.

Det var Kapitän zur See Thiele som hadde ansvaret for operasjon Oslofjord og som meget omhyggelig hadde tenkt kampplanen igjennom. Han hadde fått sitt syn godkjent av sjøkrigsledelsen.

Ca. 10 dager før invasjonen forelegger imidlertid Kapitän Thiele sin sjef — storadmiral Raeder et helt nytt forslag. Han ville be om tillatelse til å trekke

krysseren «Lützow» ut av operasjon Oslofjord og benytte forvirringen omkring det forestående tyske angrep til å komme ut i Atlanterhavet med sitt skip for dermed å sikre seg operasjonsfrihet overfor allierte handelsfartøyer.

Storadmiral Raeder aksepterte tanken til tross for at Kapitän Thiele jo var øverstkommanderende for operasjonsstaben i Kiel og selv skulle lede gjennomføringen av operasjon Oslofjord på «Lützow». Til erstatning satte man inn den flunkende nye tunge krysseren «Blücher» som ennå ikke hadde hatt noen virkelig artilleriprøve.

Som ny sjef for operasjonen ble utnevnt kontreadmiral Kummertz. På grunn av den knappe tid fikk Kummertz ikke anledning til å sette seg så nøye inn i forutsetningene som sin forgjenger. Og det var nok en medvirkende årsak til katastrofen den 9. april, mener Admiral Krancke som hadde den sentrale stilling under planleggingen av invasjonen.

Ifølge Jodls dagbok bestemte Hitler den 2. april at krysseren

«Lützow» — uten hensyn til den senere oppgave — skulle settes inn sammen med krysseren «Hipper» som troppetransportskip til Trondheim. Etter landsettingen skulle krysseren stikke til havs i retning Jan Mayen. «Lützow» ankom den 3. april fra Kiel til Wilhelmshafen og et par dager etter tok den inn troppene — bergtropper fra 3. divisjon i Graz.

Like før «Lützow» skulle løpe ut — på ettermiddagen den 6. april får Kapitän Thiele vite at det er en skade på den ene dieselmotoren. Skipet kunne i høyden gjøre 18—19 knop. Under disse omstendigheter hadde det ingen hensikt å følge alternativt Trondheim. Saken blir pr. fjernskriver forelagt Hitler. På ny omdirigerer man «Lützow» — denne gang gjennom Keiser-Wilhelmkanalen tilbake til Kiel.

Etter at «Blücher» ble senket tidlig om morgenen den 9. april var det øerhodet avgjørende for operasjonene på Østlandet at «Lützow» var satt inn ved siden av «Blücher» og kunne sette sine tropper i land ved innløpet til Oslofjord. Det er også forklaringen på at det dukket bergtropper opp i Oslo. De var innskipet i Wilhelmshafen og det var hverken tid eller anledning til å skipe dem ut igjen.

Denne omdisponering hadde også andre konsekvenser. Opprinnelig var det meningen å anvende 2 destroyere med 500 mann mot Andalsnes for å sikre dette viktige bruhode og endestasjon for jernbanen. På grunn av at «Lützow» med sine bergtropper falt ut for operasjon Trondheimsfjord, ble man nødt til å gi avkall på innsatsen ved Andalsnes. De 2 destroyere kom med som forsterkninger til krysseren «Hipper». De følgende dager viste at dette var nødvendig. For selv med styrkene på destroyerne var troppekontingenten til Trondheim i knappeste laget.

ALEXANDER LANGE

Redaktør — Sakfører

Telef. 46 71 43

Ullevålsvatn, 102A — Oslo 4

At Andalsnes ikke ble sikret — gjorde det på den annen side mulig for engelskmennene å gå i land og kjøre en kile inn mellom Trondheim og Oslo. Det var en aksjon som skapte store vanskeligheter for tyskerne den første tiden. Den omstendighet at britiske tropper kunne opptre i Midt-Norge, bidro selvsagt sterkt til å øke den norske motstandsviljen. Den lille maskinskaden på «Lützow» sett i sammenheng med omdisponeringene — hadde således omfattende følger — til avgjørende fordel i Oslofjord — til betydelig gene i Andalsnes. Men den vunne fordel i Oslofjord skjedde på bekostning av krysseren «Blücher». Selvsagt spilte det en rolle at Kummets måtte tre i stedet for Thiele, og at skipet ikke hadde hatt en reell artilleriøvelse. Dertil kom at man hadde over 1000 mann tropper ombord. Det hindret forsvaret mot fremmede treffere. Det var ikke mulig å isolere de ødelagte skott — veien var blokkert av soldater som for overveiende dels vedkommende overhodet ikke hadde sett sjøen før.

I tillegg til dette hindret tåken flyene fra å komme igjennom. Det var forutsetningen at en eskadre fly skulle holde seg over Oslofjord under gjennomfarten og sette batteriene ut av funksjon såfremt det ble åpnet ild. Under sådanne omstendigheter er det nok sannsynlig at «Blücher» ville ha blitt rammet av torpedoene — men de alene hadde neppe vært tilstrekkelige til å hindre krysseren i å nå Oslo og sette troppene i land før den sank.

Storadmiral Raeder hadde gjort Kummets spesielt oppmerksom på hvor avgjørende det var for hele invasjonforetagendet at Oslo ble inntatt allerede tidlig på morgenen — slik at den politiske kontroll med konge og regjering var sikret fra første øyeblikk. Admiralen måtte derfor ikke bli vek.

Under innfarten i Oslofjord like før eskadren nådde Drøbak, sendte kommandanten på «Lützow», Kapitän Thiele en melding til Kummets: Foreslår landing på forutsett «Ausweichplatz», da norske batterier åpenbart i alarmberedskap. Har observert

v.
v.
=

te
ni
ki
at
og
og
=

l
I

na
fø:
sit
gå
de

og

utsigri med Gøtge

nedslag av prosjektiler». Men Kummets avviste meldingen. Han ville under alle omstendigheter forsøke å gjennomføre oppgaven planmessig.

Kort før invasjonen var det innløpt melding om at det var lagt ut minesperring i Oslofjord. Det var derfor meningen å sende to minesveipere i spissen. Kummets endret denne avgjørelse. Han hadde til hensikt å kjøre gjennom den småle passasjen med 30 knop og derved unndra seg chansen til å bli truffet. På grunn av det disige vær — var han nødt til å la krysseren gå for redusert fart. Få minutter etter Thieles forslag var motatt, inntraff katastrofen.

«Lützow» hindret at operasjonene brøt sammen i Sør-Norge militært. Men senkningen av «Blücher» utelukket den politiske løsningen. Og det utsatte felttoget mot vest — som ifølge planen skulle ha startet fire dager etter foretagendet mot Danmark og Norge.

Skipet som erobret

Det blå bånd

Interessante opplysninger om det flunkende nye «United States» i augustnummeret av

Det Beste